

Samenvatting kamerbrief over uitwerking plan van aanpak hoogbegaafdheid

Op 23 december 2022 heeft onderwijsminister Dennis Wiersma in een Kamerbrief zijn visie op hoe het onderwijs aan (hoog)begaafden kan worden verbeterd gedeeld.

Wat is hoogbegaafdheid?

De minister kiest ervoor om het begrip hoogbegaafdheid breed op te vatten en te zien als een spectrum. Binnen dit begaafdheidsspectrum vallen grofweg de groepen begaafde leerlingen, hoogbegaafde leerlingen en zeer hoogbegaafde leerlingen. Daarnaast ziet men leerlingen die ook wel creatief (hoog)begaafd wordt genoemd en leerlingen die 'dubbel bijzonder' zijn. Het is belangrijk oog te hebben voor deze grote diversiteit onder de groep (hoog)begaafde leerlingen.

Context van de maatregelen

Hij kondigt maatregelen aan die gericht zijn op meer erkenning voor hoogbegaafdheid, het vergroten van de kennis rondom hoogbegaafdheid, een beter passend en dekkend aanbod en maatwerk waar mogelijk. Deze maatregelen worden in de eerste helft van 2023 uitgevoerd.

De maatregelen dienen als versnelling en verbetering voor de groep (hoog)begaafde leerlingen, maar vinden ook aansluiting bij de algemene verbetermaatregelen passend onderwijs en de ontwikkelingen op het gebied van inclusief onderwijs. Het is aan samenwerkingsverbanden om een passend en dekkend aanbod te realiseren en dat blijft het.

De maatregelen worden aldus genomen binnen het kader passend onderwijs, waarbij wordt voorgeschreven 'wat' er gedaan moet worden en het 'hoe' aan de samenwerkingsverbanden is.

Nieuwe subsidieregeling

Om er voor te zorgen dat er een goed passend en dekkend aanbod is, zal de minister in de eerste helft van 2023 duidelijke afspraken maken over wat er wordt verwacht van de samenwerkingsverbanden op het gebied van hoogbegaafdheid. Daarmee wordt verduidelijkt dat er voor het gehele begaafdheidsspectrum een passend en dekkend aanbod is.

Er wordt een nieuwe subsidieregeling opgesteld die gericht aandacht vraagt voor het aanbod voor ook de (zeer) hoogbegaafde leerlingen en (hoog)begaafde leerlingen die (dreigen) niet naar school te gaan. In deze regeling wordt expliciet opgenomen wat er wordt verstaan onder het inrichten van een passend en dekkend aanbod voor (hoog)begaafde leerlingen, zodat ook voor deze doelgroep tijdens de schoolweek binnen de onderwijssetting tegemoet wordt gekomen aan de onderwijs- en ondersteuningsbehoeftes.

Er wordt verduidelijkt dat voor het volledige spectrum ontwikkelingsmogelijkheden moeten worden geboden in een samenwerkingsverband, en dat de subsidie wordt ingezet voor het inrichten van de ondersteuning voor de (zeer) hoogbegaafde leerlingen (extra ondersteuning). Hierbij moeten zowel scholen als samenwerkingsverbanden inzetten op vroegtijdige signalering, waardoor er tijdig op de onderwijsbehoeften kan worden ingespeeld en de leerling een ononderbroken ontwikkeling kan meemaken.

Er wordt onderzocht of in de subsidieregeling kan worden opgenomen dat samenwerkingsverbanden bij de aanvraag een analyse betrekken van het huidige aanbod in hun regio en hoe passend en dekkend dit is, in relatie tot de groep (hoog)begaafde leerlingen en (hoog)begaafde leerlingen die (dreigen) niet naar school te gaan.

Aan het einde van deze meerjarige subsidieregeling wordt bekeken hoe de beschikbare middelen onderdeel kunnen worden van de bekostiging. Het doel is om de beschikbare middelen dan structureel beschikbaar te stellen, zodat de groep (hoog)begaafde leerlingen duurzaam van passend onderwijs worden voorzien. Om dit te kunnen doen is het belangrijk dat samenwerkingsverbanden laten zien dat het hoogbegaafdheidsaanbod een structurele plaats heeft binnen het totale spectrum van aanbod, met aandacht voor het borgen van kennis en expertise.

Voltijds-hb-voorziening

Er wordt in de kamerbrief niet voorgeschreven dat er een 'voltijds-hb-voorziening' is binnen het samenwerkingsverband, maar dat een voltijd passend aanbod onderdeel is van een dekkend aanbod dat in de regio beschikbaar is. Daarbij is van belang dat er onderwijsaanpassingen worden gedaan, zodat er aanbod is dat gedurende de schoolweek zo passend mogelijk is (definitie 'voltijd'). Een voltijd aanbod kan in theorie ook

geboden worden in andere voorzieningen, waarvan voorbeelden worden gezien in scholen die in leergroepen werken.

Specialist HB

In de kamerbrief wordt aangegeven dat een specialist op het gebied van hoogbegaafdheid ('HB-specialist') een essentiële rol kan spelen bij het ontsluiten en delen van kennis en expertise over goede voorbeelden. Daarom gaat de minister in de eerste helft van 2023 in gesprek met samenwerkingsverbanden over wat de beste passend manier is om iedere regio de mogelijkheid te geven een HB-specialist in te zetten.

Relatie met inclusief onderwijs

In het voorjaar wordt de routekaart inclusief onderwijs naar de kamer gestuurd. In deze routekaart is aandacht voor de noodzaak van gespecialiseerde voorzieningen. In de gesprekken heeft een deel van de betrokkenen bij het onderwijs aan (hoog)begaafden aangegeven zich vooral zorgen te maken over een goed aanbod voor de kleine groep (zeer) hoogbegaafde leerlingen, die een specifiek afgestemd onderwijsaanbod nodig hebben. Voor die leerlingen die dit nodig hebben, blijft er de mogelijkheid bestaan tot een speciale voorziening. Daarbij blijft het wel voorwaardelijk dat er verbinding wordt gezocht met het regulier onderwijs.

Plan van aanpak

Het pakket van tien maatregelen wordt verdeeld in vier thema's:

Meer erkenning

1. Een duidelijke visie op inclusie, in relatie tot specifieke (voltijds) voorzieningen voor HB: OCW expliciteert deze visie in deze brief en neemt dit mee in de routekaart inclusief Onderwijs (per direct tot voorjaar 2023)
2. Een handreiking over de specifieke ondersteuning, passend bij verschillen in HB-spectrum: Het kenniscentrum stelt in opdracht van OCW een handreiking op, i.s.m. scholen, voorschoolse organisaties en hoger onderwijs (medio 2023)

Beter dekkend aanbod

3. Subsidie met specifieke aandacht voor voltijds voorzieningen. OCW werkt dit uit in een subsidie met specifieke eisen met betrekking tot voorzieningen voor hele spectrum (voorjaar 2023)
4. Toezien op een dekkend aanbod – naast het basisaanbod op school – voor het gehele HB-spectrum. Wanneer wet- en regelgeving op dit vlak is aangescherpt kan de Inspectie van het Onderwijs dat op haar beurt verwerken in onderzoekskaders (uitwerken in 2023)
5. In maatregel drie wordt bekeken of ook een analyse van de huidige situatie per samenwerkingsverband kan worden verbonden aan eisen voor subsidie zoals bedoeld in maatregel drie. OCW, Inspectie van het Onderwijs, Kenniscentrum, samenwerkingsverbanden, in samenwerking met vertegenwoordiging van ouders en leerlingen (uitwerken in 2023)

Kennis delen en goede voorbeelden verspreiden

6. Kennis delen en actief goede voorbeelden verspreiden. Kenniscentrum, Steunpunt Passend Onderwijs (per direct)
7. Ieder samenwerkingsverband heeft de mogelijkheid om een HB-specialist in te zetten. Wordt meegenomen in gesprek met samenwerkingsverbanden, waar concrete acties en daadkracht een onderdeel van zullen zijn (en/of als onderdeel van maatregel 3) (verkennen in 2023)
8. Netwerk van organisaties en expertise over hoogbegaafdheid in beeld (sociale kaart). Inclusief informatievoorziening over mogelijkheden in de regio. OCW neemt dit op met het Kenniscentrum in overleg met de samenwerkingsverbanden (en evt. andere partners), om mee te nemen bij de inrichting van de ouder- en jeugdsteunpunten (uitwerken in 2023)
9. Meer aandacht voor (hoog)begaafde leerlingen in (leraren)opleidingen. Wordt door OCW o.a. meegenomen in huidige maatregel rondom lerarenopleidingen in kader passend onderwijs (lange termijn)

Maatwerk waar mogelijk

10. Duidelijke communicatie over de ruimte in wet- en regelgeving. Flexibilisering in wet- en regelgeving. OCW bekijkt samen met CvTE en Inspectie of extra communicatie nodig is. OCW start per 1 januari 2023 het experiment OZA (bespreken in 2023)

Voor de volledige brief:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/12/23/uitwerking-plan-van-aanpak-hoogbegaafdheid>